

BOŽÍ KRÁLOVSTVÍ V MODLITBĚ „OTČE NÁŠ“

Exegeze evangelijních textů

1. Biblické poselství modlitby „Otče náš“

Modlitba Páně se nachází na dvou místech Nového Zákona. Každý evangelista ji uvádí v jiné souvislosti. U Lukáše je součástí rozsáhlejší nauky o modlitbě, u Matouše je příkladem pro modlitbu Ježíšových učedníků. Matouš má delší znění modlitby než Lukáš. „Podle všeobecného chápání se Lukášův text přibližuje formě modlitby, kterou lze přisoudit Ježíši.“²

Porovnejte si nejprve znění obou verzí a seznámte se s níže uvedeným komentářem exegetů:

Mt 6,9-13	Lk 11,1-4
⁹ Vy se modlete takto: Otče náš, jenž jsi na nebesích, buď posvěceno tvé jméno.	
¹⁰ Přijď tvé království. Staň se tvá vůle jako v nebi, tak i na zemi.	² Odpověděl jim: „Když se modlíte, říkejte: Otče, buď posvěceno tvé jméno. Přijď tvé království.“
¹¹ Náš denní chléb dej nám dnes.	³ Náš denní chléb nám dávej každého dne.
¹² A odpusť nám naše viny, jako i my jsme odpustili těm, kdo se provinili proti nám.	
¹³ A nevydej nás v pokušení, ale vysvoď nás od zlého.	⁴ A odpusť nám naše hříchy, neboť i my odpouštíme každému, kdo se provinuje proti nám. A nevydej nás do pokušení.

Mt 6, 9-13

Modlitba Páně má v Matoušově evangeliu židovské podání a byla zřejmě určena křesťanům obráceným ze židovství.³ Její strukturu vyjadřuje následující tabulka, jejíž pravý sloupec je věnován porovnání s židovskou modlitbou Osmnácti požehnání (Amida). **Ústřední prosbou Matoušova podání modlitby „Otče náš“ je prosba „Přijď tvé království“:**

Židovská modlitba se pronášela třikrát denně. Způsoby modlitby Otče náš v prvokřesťanské obci se vyvíjely.⁴ „Přesný vztah mezi těmito dvěma modlitbami není jasný. Někteří tvrdí, že modlitba Páně je zjednodušenou verzí Osmnácti požehnání. Je známo, že v určitých křesťanských kruzích (pravděpodobně v Syrské Antiochii) sloužila modlitba

Mt 6, 9-13	Židovská modlitba Osmnácti požehnání
Oslovení Boha	Tři úvodní chvály Boha
Šest proseb (3 + 3): Tři ve 2. osobě, které tvoří rámec modlitby a vyjadřují naději vkládanou do podmínek, které nastanou, až přijde Boží království (veškeré stvoření uzná Boží svatost a na zemi bude dokonale uskutečněna Boží vůle). (SP, 121) Tři prosby v 1. osobě množného čísla předpokládají eschatologické očekávání: jídlo na každý den, odpuštění hříchů, božskou ochranu při eschatologické zkoušce.	Dvanáct proseb za osobní a společné potřeby. Mezi těmito prosbami najdeme i prosby z Pánovy modlitby.
	Tři závěrečné chvály

Páně jako alternativa k Osmnácti požehnáním: Třikrát denně se modlete (Didaché 8,3). Protože spis Didaché vznikl zhruba na témže místě a ve stejné době jako Matoušovo evangelium, je možné, že modlitba Páně tímž způsobem fungovala v matoušovské obci.“ (SP,122)

Srovnáme-li židovské modlitební texty s modlitbou Páně, dojdeme k poznání, že Ježíšova modlitba byla s židovstvím srostlá. Porovnáme-li modlitební formy, odhalíme rozdíl. V židovských modlitbách nechybí důrazná Boží chvála. V modlitbě „Otče náš“ však takový chvalo zpěv nenajdeme. Ježíš vybízel lidi k prosebné modlitbě (Mt 5,44; Mt 7,7; L 11,9; Mk 11,24; Mk 14,37). Když Ježíš vybízel lidi k modlitbě, vyzývá je, aby Boha prosili. Ježíš sám Boha také chválil (Mt 11,25). Modlitba „Otče náš“ však neobsahuje pouze jak a za co se modlit, ale také to, čím chce Bůh pro nás být a co pro nás chce učinit. (MSK, 88-91)

Lk 11, 1-4

Lukášovo podání se někdy nazývá modlitbou Páně pro pohany. Zní jako prostá série pěti žádostí. První dvě se týkají Boží svatosti a ustanovení Božího království. Následující tři prosby se týkají potřebného zajištění, odpuštění hříchů a oproštění od zkoušek. Pro Ježíšův obraz Boha je typické oslovení „Otče“, aramejsky „Abba“. Toto oslovení bylo v tehdejší židovstvu známé, ale nebylo obvyklé pro židovskou modlitbu k Hospodinu. Ježíš vychází z důvěrného vztahu k Bohu jako Otci. Prosba, aby sám Bůh posvětil své jméno a nechal přijít své království, se zakládá na vyznání všemohoucnosti Boha Stvořitele, který se světu a lidem ukazuje ve své slávě.

Následující tři prosby v první osobě množného čísla vycházejí z důvěry v Boží všemohoucnost. Prosba o chléb není zaměřena na dlouhodobé zajištění budoucnosti, ale na to, aby byl Bůh s námi každý den. Prosba vyznává Boží prozřetelnost a dobrotu i ohledně materiálních potřeb věřících. Verš 4 je prosbou o prominutí dluhů – hříchů a prosba je odůvodněna naší snahou odpouštět každému jeho dluh. Lidé, i když jsou zatíženi hříchem, smějí mít novou naději v budoucí spásu, protože si mohou být jisti Božím odpuštěním. Poslední prosba odráží přesvědčení, že Bůh má lidské dění v rukou. Žádaná ochrana před pokušením se týká pochybování o víře. Pokušení je v Bibli součástí cesty víry; v takové situaci se má člověk modlit.

